

søge at sikre deres Valgkredse Statsbaner, medens de andre kun faa Privatbaner. Baade Køge, Ringkøbing, Storeheddinge osv. søges forsynede med Statsbaner. Ministrene selv ere ganske klare over, at Statsdrift slet ikke er saa daarlig; naar det drejer sig om deres egne Valgkredse, ere de parate til at sikre deres Vælgere denne Fordel. Jeg vil endvidere sige, at vi have jo et mærkeligt Eksempel paa, at ved Statsdrift — naar Staten interesserer sig tilstrækkeligt for Fremskridt — udøves der en umaadelig Energi, og der virker Initiativet i høj Grad. Jeg tænker her paa den militære Industri. Der er intet Omraade, hvor Energien og Initiativet gør sig gældende i den Grad, og det er endda et Statsmonopol. Ja, hvis Staten kun vil interessere sig en Tiendedel af, hvad den nu interesserer sig for Militærvæsenet, for det økonomiske Livs Fremgang, for at skaffe Brød alle de Steder, hvor det nu mangler, ja, saa vilde den ogsaa paa disse Omraader kunne udfolde en ganske anderledes Energi og Initiativ, end den gør.

Men hertil kommer, og det er Hovedsagen, at Konseilspræsidenten ganske misforstaar Socialismen, naar han fremstiller den paa den Maade, at gennem den skulde alle blive Tjenestemænd eller Embedsmænd. Ja, man *kan* jo sige det, men naar alle blive Tjenestemænd, saa er ingen Tjenestemænd længere. Socialismens Formaal er, at selve det arbejdende Folk overtager Produktionsmidlerne, Socialismen er selve Folkets økonomiske Selvstyre, og til denne ny Samfundstilstand, der vokser organisk ud af det nuværende Samfund, ligesom det nuværende Samfund voksede organisk ud af det, der gik forud, til dette ny Samfund opstaa Organerne, Produktions- og Omsætningsorganerne, for vore Øjne. I Fagforeningerne, i de kooperative Sammenslutninger, i Andelsforetagenderne og Forbrugsforeningerne vil Konseilspræsidenten da ikke paastaa, at der er mindre Energi og Initiativ til Fremskridt end i private Foreninger. Bønderne ude paa Landet have forstaaet, at de behøve ikke at overlade til den enkelte Mælkeopkøber at danne et Fællesmejeri og benytte Tidens moderne Teknik og derved skumme Fløden og tage hele Udbyttet, nej, de forstode, at de ved Sammenslutninger, Organisationer, Kooperationer vare i Stand til at skaffe sig selv Fordele. Andelsforetagenderne ere ingenlunde stagnerende, hele den kooperative Virksomhed, som f. Eks. Trafikministeren er Tilhænger af, er ingenlunde stagnerende, men viser

uhyre Fremskridt. Det viser, at netop en saadan social Organisation, hvor Folket slutter sig sammen for selv at tage Produktionen og Omsætningen i sin Haand, paa ingen Maade svækker Fremskridtet, men tværtimod i allerhøjeste Grad vil fremme det.

Den højtærede Konseilspræsident talte om, at Husmændene og de smaa Bønder ikke vilde være tilgængelige for Socialismens Tanker, de vilde, mente han, fastholde den private Ejendomsret til Jorden, som de nu kende den. Maa jeg da minde om en lille Bog, som Konseilspræsidentens nuværende Kollega, den højtærede Finansminister, udgav for nogle Aar siden om offentligt Fæste. Der viste han, hvorledes den private Ejendomsret til Jorden havde spillet Fallit, han viste, at den saakaldte Frase: Fri Jord i fri Mands Haand, havde vendt sig til sin egen Karikatur, idet Arbejderne nu ere ufri Mænd under Kapitalens Aag. Det var Redaktør Vilhelm Lassens Mening den Gang, og han saa sikkert rigtigt paa Forholdene. Saadan som den private Ejendomsret, ogsaa til Jorden, virker, virker den paa den Maade, at Kapitalen griber mere og mere om sig og bringer det arbejdende Folk under sit Aag. Vi have haft en overmaade rig Høst dette Aar. Men naar nu Landmanden, baade Husmændene og Bønderne, tager Kornet hjem, er det ikke saadan som for 100 Aar siden eller noget mere, at der kommer en Ladefoged og tager hvert tiende Neg ud, men de maa dog betale Tiende. Nu kommer der en usynlig Ladefoged, og det er Kapitalen, og den tager ikke hvert tiende, men hvert femte, fjerde eller hvert andet Neg. Nu maa Husmanden og Gaardmanden svare Rente til Kapitalen og aflevere en meget stor Part af Udbyttet for det Arbejde, de have gjort. Saadan er Forholdet, og den danske Husmandsstand vil forstaa, at vi Socialdemokrater, der ville give Jorden i deres Haand, som dyrke den, saaledes at de, der dyrke Jorden og gøre Arbejdet, kunne faa det fulde Udbytte af Arbejdet, ere netop dem, der ville det arbejdende Folks Vel; og de ville i højere og højere Grad slutte sig til Socialismen og til Socialdemokratiet.

Jeg skal ikke gøre mange Bemærkninger til den Udtalelse, der i Gaar fremkom fra den højtærede Udenrigsminister. Det ærede Medlem for Kalundborg (Krabbe) har jo allerede været inde derpaa. Jeg skal ligesom han beklage dette højst uheldige Udtryk om, at Danmark maatte føre en Politik, hvorunder vor Handlefrihed